

Список використаних джерел

1. Nandal N., Tanwar R., Khan Pathan Al-Sakib. (2023). Sentiment Analysis based Emotion Extraction for COVID-19 Using Crawled Tweets and Global Statistics for Mental Health. *Procedia Computer Science*. Volume 218, pp. 949-958. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050923000753>
2. UN Global Pulse. Retrieved from: <https://www.unglobalpulse.org/project/mining-indonesian-tweets-to-understand-food-price-crises-2013/>
3. Назарчук Р. З., Роса І. В. Тональність твітів про Україну у часі російсько-української війни. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т.5. № 5. Ч. 2. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/5_2022/part_2/9.pdf

Єгоров Ігор Юрійович,

*доктор економічних наук, проф., чл.-кор. НАНУ,
завідувач відділом інноваційної політики, економіки
та організації високих технологій;
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАНУ»;
завідувач офісом оцінювання діяльності
наукових установ НАН України;
ДУ «Центр оцінювання діяльності
наукових установ та наукового забезпечення
розвитку регіонів України НАН України»*

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ НАУКОВОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Подальший розвиток вітчизняної науково-технічної сфери та нарощування інноваційного потенціалу з метою стимулювання процесів повоєнного відновлення та економічного зростання є нагальним суспільним завданням. Важливою складовою цього процесу є неупереджений аналіз ретроспектив та поточного стану справ у науково-технічній та інноваційній сферах. Такий аналіз має ґрунтуватися на використанні сучасних статистичних інструментів, які також дозволять здійснювати порівняльний аналіз з іншими країнами та будувати комплексні індикатори, значення яких використовуються для узагальнень на макроекономічному рівні.

Більше того, підписання угоди про асоціацію з Європейським союзом (далі – ЄС) покладає на України зобов'язання щодо гармонізації статистики, у тому числі науково-технічної та інноваційної діяльності, а очікуване підписання угоди про асоційоване членство у програмі ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» збільшує актуальність щодо підвищення ефективності науково-технічної діяльності. Реалізація цього, у свою чергу, передбачає вивчення міжнародного досвіду щодо створення гармонійної

системи відповідних показників науково-технічної та інноваційної діяльності, здійснення порівнянь з існуючими у світі підходами щодо оцінювання науково-технічної та інноваційної діяльності, розроблення рекомендацій з удосконалення вітчизняної системи показників та пропозицій щодо застосування такої системи індикаторів для підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні. В цьому контексті необхідно здійснити й об'єктивну ревізію вітчизняного нормативно-правового поля, в якому функціонують наукові установи, установи вищої освіти, наукові підрозділи підприємницького сектору.

В країнах ЄС створено достатньо розвинену систему оцінювання і моніторингу науково-технічної та інноваційної діяльності, яка охоплює різні ієрархічні рівні економіки. На вищому рівні ця система ґрунтується як на порівнянні значень окремих звітних показників, так і на розрахунках низки комплексних індикаторів, що характеризують інноваційний розвиток тієї чи іншої країни. Поряд із цим на основі подібної методології в ЄС започатковано секторальний аналіз інноваційної діяльності (окремо – для державного, бізнес-сектору та сектору вищої освіти). Зазначена система має багато переваг перед іншими подібними системами (наприклад, системою оцінки Світового економічного форуму в частині оцінки інноваційного розвитку), в першу чергу, за рахунок того, що вона базується на об'єктивних статистичних показниках, а не на результатах опитувань відносно невеликої кількості далеко не завжди компетентних експертів.

У той же час слід зазначити, що на рівні окремих країн системи показників не є уніфікованими і будуються, як правило, з точки зору максимальної відповідності національним інтересам країни. В Україні також існують специфічні показники, відмова від використання яких призведе не тільки до втрати інформації про динамку тих чи інших процесів у науково-технічній та інноваційній сферах, а й до викривлення реального стану речей. Тому важливо обґрунтувати, які саме «традиційні» показники, що не відповідають міжнародним стандартам, варто залишити, та визначити напрями, за якими буде доцільно використовувати їх у подальшій аналітичній роботі та управлінській діяльності.

Особливе значення у теперішній час для наукової спільноти України набувають питання комплексного оцінювання та моніторингу наукової діяльності установ та науковців. Очевидно, що підходи до такої оцінки не можуть «копіювати» підходи, що існують у країнах ЄС, адже дослідницькі системи України та ЄС формувалися у різних умовах, а наукова продуктивність вимірювалася різними за змістом показниками тощо.

З іншого боку, процеси євроінтеграції спонукають Україну до більш активного застосування міжнародних підходів в цій сфері. Необхідно розробити збалансовану систему оцінки та моніторингу, яка б відповідала стандартам, що дозволяють здійснювати коректні міжнародні порівняння, і у той же час відображають специфіку наукової діяльності в Україні.

Тому на даному етапі важливо реалізувати наступні завдання:

–провести аналіз використання сучасних систем комплексних індикаторів для оцінки науково-технічної та інноваційної діяльності у розвинутих країнах світу, в першу чергу, – країнах ЄС (Табло інноваційної спільноти ЄС та відповідні секторальні «таблос»), Інноваційне табло ОЕСР; систему показників інноваційної діяльності, яку використовує у своїй діяльності ЄБРР, системи показників оцінювання діяльності науково-дослідних установ розвинених країн, тощо.

–провести адаптацію існуючих у країнах ЄС систем до умов України (на макрорівні) та здійснити відповідні розрахунки, що дозволить зробити коректний порівняльний аналіз стану розвитку науки і інновацій України та європейських країн;

–розробити рекомендації щодо застосування систем комплексних індикаторів на рівні наукових установ, в яких буде поєднано «традиційні» підходи до використання існуючих у вітчизняній статистиці показників та передовий досвід країн ЄС, та запропоновано відповідні зміни до існуючих методик оцінювання наукових установ в Україні.

*Жукович Інна Анатоліївна,
кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
офісу оцінювання діяльності
наукових установ НАН України;
ДУ «Центр оцінювання діяльності
наукових установ та наукового забезпечення
розвитку регіонів України НАН України»*

ЗАСТОСУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ПУБЛІКАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ДОСЛІДНИКІВ

Оцінка ефективності роботи наукової організації, її підрозділу та окремих дослідників є важливим та актуальним питанням управління науковою сферою. Для оцінки використовується багато критеріїв одним з яких є публікаційна діяльність, яка визначається за бібліографічними показниками:

– кількість публікацій показує продуктивність автора та свідчить про активність у формальних комунікаціях. Крім загальної кількості публікацій до уваги беруться види публікацій: монографії; статті в журналах, що індексуються наукометричними базами Web of Science та Scopus; статті у вітчизняних журналах; статті у зарубіжних виданнях; тези доповідей на конференціях; публікації у наукових збірниках тощо;

– індекс цитування (являє собою число посилань на публікації вченого у реферованих наукових періодичних виданнях);